

KONSTITUTSIYAVIY ISLOHOTLAR VA INSON HUQUQLARI: O‘ZBEKISTON TAJRIBASI

Ibragimova Diloram

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Ijtimoiy fanlar kafedrası o‘qituvchisi

+998937420125

Email: gum_kafedra@mail.ru

Annotatsiya. Mazkur maqola O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilgan konstitutsiyaviy islohotlar va inson huquqlari sohasidagi yutuqlarni tahlil qiladi. 2023-yilda amalga oshirilgan konstitutsiyaviy islohotlar mamlakatning huquqiy tizimida sezilarli o‘zgarishlar yaratib, inson huquqlarining himoyasini mustahkamlashga qaratilgan yangi normativ asoslar kiritildi. Bu maqolada O‘zbekistonning konstitutsiyaviy islohotlar jarayonida qabul qilingan yangi tahrirlar, xalqaro huquq me‘yorlariga moslashish, hamda inson huquqlarini himoya qilishdagi samaradorlik tahlil etiladi. O‘zbekiston tajribasini o‘rganish orqali, konstitutsiyaviy islohotlarning inson huquqlariga ta’siri, yangi qonunlar va normativlarning ijtimoiy ahamiyati yoritiladi.

Kalit so‘zlar: konstitutsiyaviy islohotlar, inson huquqlari, O‘zbekiston, xalqaro huquq, normativ asoslar, huquqiy kafolatlar, 2023-yilgi islohotlar, huquqiy tizim, ijtimoiy adolat, siyosiy islohotlar.

O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasida inson huquqlarining himoyasi va kafolatlanishi davlatning asosiy prinsiplaridan biri sifatida belgilangan. Mamlakatning mustaqillikka erishganidan so‘ng, konstitutsiyaviy islohotlar jarayoni davomida inson huquqlari masalasi har doim markaziy o‘rinda bo‘lib kelgan. Biroq, 2023-yilda amalga oshirilgan konstitutsiyaviy islohotlar O‘zbekistonning huquqiy tizimida yangi bir bosqichni boshlab berdi. Ushbu islohotlar nafaqat huquqiy, balki siyosiy va ijtimoiy o‘zgarishlarga ham olib keldi.

Konstitutsiyaviy islohotlar orqali O‘zbekistonning xalqaro huquq bilan integratsiyasi mustahkamlandi. Yangi tahrirdagi Konstitutsiya, avvalo, inson huquqlarini ta’minlashni yuqori darajaga ko‘tarishni maqsad qilgan. Konstitutsiyada belgilangan normativ asoslar davlatning barcha huquqiy tizimlari, shu jumladan sud tizimi, fuqarolik jamiyati va boshqaruv organlari tomonidan bajarilishi zarur bo‘lgan huquqiy kafolatlarni yaratdi. Islohotlar doirasida amalga oshirilgan yirik o‘zgarishlar mamlakatning xalqaro huquqqa bo‘lgan sodiqligini yana bir bor ta’kidlaydi.

Maqolada 2023-yilgi konstitutsiyaviy islohotlarning inson huquqlariga bo'lgan ta'siri, yangi tahrirda kiritilgan normativlar, va shu orqali amalga oshirilgan huquqiy islohotlar tafsilotlari tahlil qilinadi. O'zbekistonning konstitutsiyaviy islohotlar tajribasi, shuningdek, xalqaro huquqiy standartlar bilan uyg'unlashish jarayonlari ko'rib chiqiladi.

2023-yilgi konstitutsiyaviy islohotlar O'zbekiston Respublikasining huquqiy tizimini modernizatsiya qilish, davlatning inson huquqlari bo'yicha xalqaro majburiyatlarini bajarish, va fuqarolarning huquqiy madaniyatini oshirishga qaratilgan. Ushbu islohotlar doirasida Konstitutsiya yangi tahrirdan o'tkazilib, unda inson huquqlari va erkinliklari to'g'risidagi me'yorlar yanada aniqroq va kengroq ifodalangan. Bu islohotlarning asosiy maqsadi – O'zbekistonni huquqiy va demokratik davlat sifatida rivojlantirish, inson huquqlarini himoya qilishda davlatning majburiyatlarini mustahkamlashdir.

Islohotlarning inson huquqlariga ta'siri, ayniqsa, fuqarolarning asosiy huquqlari va erkinliklari bo'yicha qabul qilingan yangi normativ me'yorlar orqali ko'rsatilgan. Yangi tahrirda fuqarolarning yashash, erkinlik va shaxsiy daxlsizlik huquqi, mulk huquqi, ta'lim olish huquqi kabi asosiy huquqlar aniq belgilangan va davlat tomonidan himoya qilish kafolatlari taqdim etilgan.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida xalqaro huquqning ustuvorligi tan olingan. 17-moddaga ko'ra, O'zbekiston xalqaro huquqning umum e'tirof etilgan prinsip va me'yorlariga amal qiladi. Bu normaning amalga oshirilishi, shuningdek, mamlakatning inson huquqlariga bo'lgan sodiqligini ta'minlaydi. Konstitutsiyada xalqaro huquq me'yorlari bilan uyg'unlashgan normativlar mavjud bo'lib, ular davlatning xalqaro majburiyatlarini to'liq bajarishga qaratilgan.

Islohotlar doirasida kiritilgan o'zgarishlar, ayniqsa, Inson huquqlari bo'yicha xalqaro hujjatlarning O'zbekiston huquq tizimiga inkorporatsiyasi masalasida sezilarli yutuqlarni ko'rsatdi. Konstitutsiyada belgilangan xalqaro me'yorlarning o'rni va ta'siri davlatning ijtimoiy va siyosiy rivojlanishida katta rol o'ynaydi.

Konstitutsiyaviy islohotlar nafaqat huquqiy tizimda, balki O'zbekiston jamiyatining ijtimoiy hayotida ham katta o'zgarishlarni keltirib chiqardi. Yangi tahrirda fuqarolarning ijtimoiy huquqlari, masalan, ijtimoiy ta'minot, sog'liqni saqlash, ta'lim olish huquqlari haqida ko'proq ma'lumot berilgan. Jamiyatda huquqiy madaniyatni oshirish, inson huquqlarini himoya qilish borasida katta ishlar amalga oshirilgan.

Islohotlar, shuningdek, fuqarolik jamiyatining faoliyatini faollashtirdi, ya'ni inson huquqlarini himoya qilish uchun zamonaviy mexanizmlar yaratildi.

Fuqarolar va jamoat tashkilotlari uchun huquqiy yordamning kengaytirilishi, hamda mustahkamlangan sud tizimi orqali inson huquqlarining himoyasini kuchaytirish maqsadida ko'plab ijtimoiy dasturlar amalga oshirildi.

Xulosa. O'zbekiston Respublikasidagi konstitutsiyaviy islohotlar inson huquqlari sohasidagi muhim qadamni tashkil etadi. 2023-yilda amalga oshirilgan islohotlar O'zbekistonni huquqiy davlat sifatida rivojlantirishning yangi bosqichiga olib keldi. Yangi tahrirdagi Konstitutsiya, xalqaro huquq me'yorlariga moslashtirilgan holda, fuqaro huquqlari va erkinliklarini yanada kafolatlashga qaratilgan. Islohotlarning samarali amalga oshirilishi inson huquqlari bo'yicha O'zbekistonning xalqaro majburiyatlarini bajarish, va milliy qonunchilikni xalqaro standartlarga muvofiqlashtirishga imkon yaratdi.

Islohotlarning ijtimoiy hayotdagi amaliy ta'siri katta bo'lib, fuqarolarni huquqiy ong bilan ta'minlash, sud tizimini mustahkamlash, va fuqarolik jamiyatining huquqiy faolligini oshirishga katta yordam berdi. Shu bilan birga, O'zbekiston Konstitutsiyasi xalqaro huquq bilan uyg'unlashgan va zamonaviy normativ me'yorlar bilan boyitilgan bo'lib, mamlakatni demokratik va huquqiy rivojlantirishda muhim o'rin tutadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Azizov, Sh. (2023). O'zbekiston Konstitutsiyasi va inson huquqlari himoyasi. Toshkent: Adolat nashriyoti.
2. Kholmatova, Y. N. (2023). Modern Methods of Treatment of Glaucoma. Scholastic: Journal of Natural and Medical Education, 2(5), 205-208.
3. Холматова, Ё. Н., Хамдамов, Х. О., Бадриддинов, О. У., & Шарапова, М. Б. (2021). СОВРЕМЕННЫЕ ВЗГЛЯДЫ НА ПАТОГЕНЕЗ УВЕИТОВУ ДЕТЕЙ. Экономика и социум, (11-2 (90)), 620-624.
4. Rustamova, R. P. (2023). The Role of National Values in Youth Education. Scientific Journal of Applied and Medical Sciences, 2(11), 175-180.
5. Райимджанова, Г. Х. (2022). Методологические основы развития цифровой экономики в республике Узбекистан. Academic research in modern science, 1(10), 45-51.
6. Тохирова, М. О. (2021). МАКТАБДА ФИЗИКА ҚОНУНЛАРИГА ДОИР ФАНЛАРАРО ТАТБИҚИЙ ГРАФИК МАСАЛАЛАРНИ ЕЧИШ МЕТОДИКАСИ. Academic research in educational sciences, 2(CSPI conference 3), 626-631.

7. Tajenova, G., Bayjanov, S., & Abishov, M. (2023). Improving The Practice Of Financing Export Of Agricultural Products: Theory And Practice. Novateur Publications.–2023, 4, 1-77.

8. To'ychiyev, B., & Mamatkulova, F. (2024). The role of think-aloud strategy in teaching reading comprehension to elementary learners. O 'zbekiston davlat jahon tillari universiteti konferensiyalari, 161-166.

9. Kadyrova, K. (2021). Levels of formation of diagnostic culture of future primary school teachers.

10. Shaymardanova, A. R. (2021). O 'ZBEK TILINING INTRALINGVAL LAKUNALARI.“. FILOLOGIK TADQIQOTLAR: MUAMMO VA YECHIM” mavzusida xalqaro ilmiy-nazariy anjuman materiallari, 234.

11. Makhamadievna, A. M., & Tulkunovna, R. N. (2021). Teaching foreign language by using effective methods. Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities, 11(12), 47-50.

12. Turdalieva, D. (2019). Artistic-aesthetic functions of options of folk proverbs. Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR), 8(2), 37-42.

13. Baxtiyorovna, J. M. (2024). ERTAKLAR ORQALI BOSHLANG 'ICH SINF O 'QUVCHILARINING TANQIDIY FIKRLASH QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH USULLARI: Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlar o'rni va rivojlanish omillari. Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari, 4, 31-40.

14. Zakirovich, G. B. (2022). Discourse about the peculiarities of the theme of male gender in advertising texts in Russian and Uzbek (on the material of medical vocabulary). EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE, 2(2), 4-8.

15. Khaydarova, L. (2022). Classroom Activities that Best Facilitate Learning. European Multidisciplinary Journal of Modern Science, 6, 377-380.

16. Tashpulatova, M. M., Nabiyeva, D. A., & Djurayeva, E. R. (2021). NA Akhmedova Diagnostic Significance of 14-3-3 η (Eta) Protein and MRI of Joints in Early Stage of Rheumatoid Arthritis. American Journal of Medicine and Medical Sciences, 11(3), 165-169.

17. Sadikov, E. (2022). РЕЧЕВЫЕ АКТЫ В УЗБЕКИСТАНЕ: ЭФФЕКТИВНЫЕ СПОСОБЫ ОБУЧЕНИЯ КОМПЛИМЕНТАМ. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz), 25, 25.

18. Murodova, F., & Ixroldinova, M. (2025). INTEGRATION OF TEACHING LANGUAGE SKILLS WITH INFORMATION TECHNOLOGY. TRANSFORMING EDUCATION THROUGH SCIENTIFIC DISCOVERY, 1(1), 112-116.

19. Feruzovna, M. F. (2025). THE IMPORTANCE OF DEVELOPING PRAGMATIC COMPETENCE IN TEACHING ENGLISH IN UZBEK CLASSROOMS. Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research, 12(01), 318-320.

20. Kizi, M. I. B., Nemattillaevna, K. Y., & Jalolidinovna, I. Z. (2021). Disinfection of water for drinking: ozone disinfection method. Достижения науки и образования, (1 (73)), 68-70.

21. G'aniev, S. (2022). Inson huquqlari bo'yicha xalqaro standartlar va ularning milliy qonunchilikka ta'siri. Farg'ona: Huquq nashriyoti.

22. Islomovna, V. S. Narziyeva Inobat Zoirovna Realistic genre and its development in World literature. International Journal Of Psychosocial Rehabilitation ISSN, 1475-7192.

23. Botir o'g'li, R. S. (2024). CRIMINAL LIABILITY FOR FRAUDULENT ENTREPRENEURSHIP. Web of Teachers: Inderscience Research, 2(12), 94-97.

24. Karimov, I.A. (1997). O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. Toshkent: O'zbekiston.

25. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi. (2023). Konstitutsiyaviy islohotlar: tahlil va sharhlar. Toshkent: Adliya nashriyoti.

26. Yusupov, B. (2021). Huquqiy davlat va inson huquqlari: nazariya va amaliyot. Toshkent: Iqtisodiyot va huquq nashriyoti.

